

Izveštaj o javnoj raspravi projekta

Karlovačka županija provela je javnu raspravu projekta, sukladno strukturnim pravilima ONP-a. Javna rasprava bila je otvorena u razdoblju od 28.3.2019. do 27.4.2019. Obavijest o pokretanju javne rasprave dostavljena je NOP-u, koji je tu informaciju objavio na mrežnim stranicama NOP-a (<https://nop.hakom.hr/>).

Svi dokumenti za javnu raspravu postavljeni su na mrežne stranice Karlovačke županije, što je obuhvaćalo:

- upute za sve sudionike javne rasprave;
- studiju izvodljivosti projekta i nacrt PRŠI-ja, kao objedinjeni dokument u verziji v4.1, zajedno s pripadajućim Prilogom A u verziji v4.1 s podacima o adresama na području obuhvata projekta, kao podlogom za određivanje boja (mapiranje);
- obrazac sudjelovanja u javnoj raspravi.

Do završetka javne rasprave svoje podatke, komentare i prijedloge vezane uz projekt dostavile su sljedeće zainteresirane strane, ujedno i operatori elektroničkih komunikacija na području Republike Hrvatske:

- Hrvatski telekom d.d., Roberta F. Mihanovića 9, Zagreb;
- A1 Hrvatska d.o.o., Vrtni put 1, Zagreb;

Očitovanja Karlovačke županije na podatke, komentare i prijedloge operatora koji su zaprimljeni u postupku javne rasprave projekta, zajedno s relevantnim zaključcima koji su ugrađeni u konačnu verziju PRŠI-ja, nalaze se u nastavku.

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
Hrvatski telekom d.d. (HT)	1.1	HT u Prilogu A dostavlja detaljne podatke o područjima obuhvata projekta na kojima je trenutno u mogućnosti pružati širokopojasni pristup s brzinama od najmanje 30 Mbit/s. HT traži da se sve adrese za koje je naznačeno da je dostupna nepokretnog širokopojasnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s isključe iz ciljanog obuhvata provedbe Projekta, a s obzirom da navedene adrese predstavljaju tzv. siva područja. HT također daje obrazloženje nepodudarnosti inicijalnih podataka iz PPDŠP-a i podataka koje je dostavio na javnoj raspravi.	Podaci su uzeti u obzir i uvaženi. Sve adrese, za koje je HT u Prilogu A naveo trenutnu dostupnost nepokretnog širokopojasnog pristupa s brzinama od najmanje 30 Mbit/s, isključene su iz ciljanog područja provedbe projekta i, u postupku mapiranja, su označene kao siva ili crna područja.
	1.2	Mišljenje na predložene lokacije demarkacijskih točaka (poglavlje 2.5.1 ONP-a): HT predlaže formiranje 8 demarkacijskih točaka u projektu: u naseljima Dražnica, Josipdol, Ogulin, Plaški, Ponikve, Rakovica, Saborsko i Slunj. Predložene demarkacijske točke nalaze se na lokacijama koje su spojene svjetlovodnim kabelom na postojeću agregacijsku mrežu HT-a.	Prijedlog se prima na znanje. Predložene demarkacijske točke HT-a bit će navedene u konačnom PRŠI-ju, u skladu s Uputama NOP-a.
	1.3	Struktura i razina maloprodajnih paketa (poglavlje 2.5.2 ONP-a) HT smatra da je planirana zahtijevana minimalna razina pružanih maloprodajnih usluga na NGA širokopojasnoj mreži prihvatljiva, ukoliko će predloženi veleprodajni uvjeti i naknade koji će proizaći iz Projekta biti u skladu s veleprodajnim uslugama koje HT nudi u tom trenu i koje su kao takve regulirane od strane HAKOM-a.	Komentar se prima na znanje. Način određivanja i odobrenja veleprodajnih uvjeta propisani su strukturnim pravilima ONP-a i nisu nužno vezani za HT-ove veleprodajne usluge.

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
	1.4	<p>Veleprodajni uvjeti pristupa (poglavlje 2.5.3 ONP-a): Vezano za predložene veleprodajne usluge u Projektu i predloženo vremensko trajanje pružanja istih HT nema primjedbe na iste s obzirom da su u skladu s veleprodajnim uslugama navedenima u poglavlju 2.6.1 ONP-a (Obvezni skup podržanih veleprodajnih usluga).</p> <p>Također, HT nema primjedbi na opisani postupak određivanja naknada za navedene veleprodajne usluge s obzirom da je isti u skladu s opisanim postupkom određivanja veleprodajnih naknada u poglavlju 2.6.2 ONP-a (Pravila određivanja i nadzora veleprodajnih naknada). Međutim, HT ovim putem izražava svoje mišljenje i na veleprodajne uvjete pristupa (poglavlje 2.5.3 ONP-a) koji su navedeni u poglavlju 1.9.2 Projekta (<i>Regulatorni aspekti izvedbe projekta</i>), na dio: „<i>Veleprodajni uvjeti pristupa NGA mrežama trebali bi se, u najvećoj mogućoj mjeri, podudarati s regulatornim obvezama koje su propisane operaterima sa značajnom tržišnom snagom (engl. Significant Market Power – SMP)</i>“. Također, vezano za citirani dio HT snažno preporuča da se ista promijeni na način da glasi: „<i>Veleprodajni uvjeti pristupa NGA mrežama trebali bi se u potpunosti podudarati s regulatornim obvezama koje su propisane operaterima sa značajnom tržišnom snagom (engl. Significant Market Power – SMP)</i>.“</p> <p>HT nadalje navodi da su planirane veleprodajne usluge koje bi HT nudio u sklopu projekta strukturirane prema mogućim tehnološkim rješenjima u projektu, stanju na tržištu i interesu ostalih operatora. Sve takve veleprodajne usluge propisane su i Standardnim ponudama, te HT naglašava da će u budućnosti sve veleprodajne usluge biti usklađene s postojećim i eventualno novim regulatornim mjerama HAKOM-a.</p>	<p>Komentar se prima na znanje. Prima se na znanje HT-ovo slaganje s predloženim veleprodajnim uslugama, kao i s opisanim postupkom određivanja veleprodajnih naknada.</p> <p>Prijedlog vezivanja veleprodajnih uvjeta s regulatornim obvezama SMP operatora se ne prihvaća.</p> <p>Pravila određivanja veleprodajnih naknada propisana su strukturnim pravilima ONP-a. Striktno vezivanje veleprodajnih uvjeta i naknada u NGA mreži koja će se izgraditi projektom, za iste takve uvjete i naknade koje će u tom trenutku imati regulirani SMP operator(i) na tržištu, nije zahtijevano strukturnim pravilima ONP-a.</p>

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
	1.5	Korištenje postojeće infrastrukture HT dostavlja preciznije podatke o: a) trasama i slobodnim kapacitetima kableske kanalizacije, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima; b) trasama, odnosno položajima stupova nadzemnih elektroničkih komunikacijskih vodova, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima; c) položajima antenskih stupova bežičnih mreža, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima; d) postojećim mrežnim čvorovima i pripadnom slobodnom prostoru za smještaj (kolokaciju) opreme, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnom prostoru u predmetnim čvorovima; e) postojećim trasama svjetlovodnih kabela i pripadnim slobodnim kapacitetima, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima predmetnih svjetlovodnih kabela; f) postojećim trasama mreže bakrenih parica, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup mreži bakrenih parica.	Podaci su uzeti u obzir i detaljnije opisani unutar Priloga E1 konačne verzije PRŠI-ja (kao povjerljiv dio PRŠI-ja).
	1.6	HT iskazuje interes za sudjelovanjem u projektu putem investicijskog modela A.	Informacija se prima na znanje.
A1 Hrvatska d.o.o.	2.1	A1 navodi da je na navedenim područjima PRŠI-ja u mogućnosti pružati širokopolasni pristup s brzinama od najmanje 30 Mbit/s na vlastitoj infrastrukturi.	Informacija je primljena na znanje. Dostavljeni podaci A1 su uvaženi, te su pripadne adrese uključene u bijela ili siva područja.
	2.2	A1 navodi da ne planira poduzeti komercijalna ulaganja (bez državnih potpora) u pristupne mreže sljedeće generacije (NGA mreže) na području obuhvata projekta.	Informacija je primljena na znanje.
	2.3	Položaj demarkacijske točke. A1 navodi da su pored predloženih pasivnih demarkacijskih točaka u PRŠI-ju, za potrebe izgradnje mreže dovoljne dvije demarkacijske točke, odnosno dva MPoP-a s aktivnom opremom u naseljima Ogulin i Slunj, koji mogu pokriti sve JLS-ove.	Prijedlog se prima na znanje. Predložene demarkacijske točke A1 bit će navedene u konačnom PRŠI-ju, u skladu s Uputama NOP-a.
	2.4	Struktura i razina maloprodajnih paketa. A1 je spreman u potpunosti podržati zahtijevanu minimalnu razinu pružanih maloprodajnih usluga na NGA širokopolasnoj mreži (50 Mbit/s u <i>download</i> -u i 10 Mbit/s u <i>upload</i> -u).	Komentar se prima na znanje.

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
	2.5	<p>Veleprodajni uvjeti pristupa.</p> <p>S obzirom da A1 planira graditi NGA širokopojasnu mrežu temeljenu na FTTH i LTE rješenju, sve veleprodajne usluge koje su navedene u Tablici 2-6 u poglavlju 2.11 PRŠI-ja, koje su kompatibilne s navedenim tehnologijama, bit će podržane. Vezano uz načela određivanja veleprodajnih naknada, A1 ističe da je za većinu veleprodajnih usluga HAKOM već odredio iznose naknada te će se iste, sukladno uputama iz ONP-a, smjernicama HAKOM-a o načelima veleprodajnog pristupa i veleprodajnog određivanja naknada, te opisu iz poglavlja 2.11 nacrtu PRŠI-ja, primjenjivati i za veleprodajne usluge na novoizgrađenoj mreži. A1 ostavlja mogućnost određivanja i drugačijih naknada, ovisno o tržišnim trendovima i razvoju određenih veleprodajnih usluga (npr. <i>bitstream</i> u mobilnoj mreži).</p>	<p>Komentar se prima na znanje.</p>
	2.6	<p>Korištenje postojeće elektroničke komunikacijske infrastrukture. A1 nema postojeće vlastite kabelaške kanalizacije na području obuhvata projekta. A1 je dostavio podatke o antenskim stupovima bežičnih mreža te napominje da su ovi podaci povjerljivi.</p>	<p>Podaci su uzeti u obzir i detaljnije opisani unutar Priloga E2 konačne verzije PRŠI-ja (kao povjerljiv dio PRŠI-ja).</p>

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
	2.7	<p>Analiza opcija izvedbe projekta.</p> <p>U poglavlju 1.9.1.4 FTTx/LTE rješenje navedeno je da LTE pruža teoretske brzine u silaznom smjeru do 300 Mbit/s. A1 navodi da u komercijalnoj mreži podržava brzine i do 750 Mbit/s.</p> <p>U poglavlju 1.9.3 PRŠI predviđa „za potrebe odašiljanja bežičnog signala predviđeno je korištenje postojećih antenskih sustava te izgradnja novih odašiljačkih lokacija na postojećim građevinama u naseljima u području obuhvata projekta“ kao i :“ za 60% odašiljačkih lokacija koristit će se postojeći infrastrukturni objekti, dok će se na 40% odašiljačkih lokacija implementirati novi odgovarajući objekti (u pravilu manji antenski prihvat)“. Navedeno nije primjenjivo u slučaju gradnje LTE mreža pa stoga A1 smatra da je u PRŠI-ju potrebno omogućiti izgradnju novih infrastrukturnih objekata i baznih stanica u skladu s potrebama projekta kako se ne bi diskriminirao LTE kao tehnologija. S tim u vezi potrebno je u PRŠI-ju predvidjeti i izgradnju novih antenskih stupova.</p> <p>Iz prethodno citiranog dijela PRŠI-ja moglo bi se zaključiti da se u obzir uzelo bežično rješenje koje koristi nelicencirani dio radiofrekvencijskog spektra te velik broj prihvata što je u realizaciji vrlo upitno uzevši u obzir ishodenje suglasnosti za postavljanje prihvata. Upitno je i mogu li se tim tehnološkim rješenjem postići minimalne brzine od 100 Mbit/s simetrično.</p> <p>Konkretna primjedbe A1 su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ne postojanje QoS postavki kojim bi se zaštitila kvaliteta za korisnike različitih operatora; - kako se radi o ruralnom području uglavnom je potrebna izgradnja nove infrastrukture (stupovi s HEP priključkom) za što A1 ne može provjeriti da li je uračunato u troškove projekta; - pitanje iznosa troška prijenosnog kapaciteta od multi point čvora do FTTH mreže što prema procjeni A1 predstavlja značajnu investiciju; - potrebno je za svakog korisnika montirati vanjsku antenu i instalaciju kod korisnika; - za pokrivanje ruralnog područja (izdvojene lokacije do kojih nije moguće doći fiksnom infrastrukturom) potreban je veći broj čvorova nego za LTE tehnologiju; - značajno manja izlazna snaga za opremu što znači manje područje pokrivanja. 	<p>Komentari se primaju na znanje.</p> <p>Naglašavamo da se PRŠI-jem niti na koji način ne ograničava izgradnja ili postavljanje novih odašiljačkih lokacija. Navedene pretpostavke o omjeru postojećih i novih odašiljačkih lokacija koriste se samo za potrebe proračuna financijskih pokazatelja projekta unutar analize opcija izvedbe projekta.</p>

Podnositelj	Red. br.	Podaci/prijedlog/komentar	Očitovanje
	2.8	<p>Mogućnosti iskorištavanja postojeće infrastrukture. A1 navodi da na području naselja Ogulin i Slunj postoji dostupna zračna mreža (iako se u tim naseljima zahtijeva podzemno polaganje elektroničkih komunikacijskih kabela), te smatra da se slijedom Zakona o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina treba dozvoliti i nadzemno polaganje kabela u tim naseljima, neovisno o odredbama prostornog plana.</p> <p>A1 nadalje traži da se u PRŠI-ju navedu detaljni i točni podaci o odredbama prostornih planova oko korištenja postojećih stupova na području cijelog projekta.</p>	<p>Komentar se prima na znanje. Odredbe prostornih planova vezane oko podzemnog i nadzemnog polaganja elektroničkih komunikacijskih kabela opisane su u poglavlju 2.7.</p>
	2.9	<p>Okvirni financijski plan projekta</p> <p>A1 smatra da je prema njihovim procjenama i proračunima, predviđen iznos ukupnih investicija naveden u PRŠI-ju prenizak kao i navedeni operativni troškovi, a predloženi postotni udio sufinanciranja nedovoljan. Posljedica mogu biti potencijalno značajna odstupanja i nerealno niski iznosi potpora koje će se planirati i tražiti za provedbu projekta.</p>	<p>Komentar se prima na znanje.</p>